

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 5 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătat pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septembrie al anului 1883, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima Martie 1883, a'și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârzi cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Parastasul.

Reșinari 17 Iunie.

Nu este numai un act creștinesc, prin care avem să dovedim comuniunea dintre cei reșinați și între cei reșinați în viață; nu este numai pietatea din recunoștință, care ridică festivitatea memoriei unui bărbat mare din trecut, este și un act de civilizațiune; oamenii, civilizați trebuie să și onoreze pe reșinații lor.

Parastasul în memoria Archiepului și Mitropolitului Andrei bar. de Șaguna, a Marelui bărbat bisericesc și politic al românilor din Transilvania și Ungaria, s'a celebrat Joi cu toată solemnitatea. Prin celebrarea aceasta românii ortodocși au dovedit, că știu prețuți pe bărbații lor mari din toate punctele de vedere.

Escelenția Sa Prea sântitul Archiep și Mitropolit Miron Romanul a sosit Mercuri seara la Reșinari, întâmpinat și condus de un banderiu de călăreți și primit în comună de autoritățile locale bisericesci și politice.

Eri dimineața, numeroase trăsuri duceau către Reșinari prin Dumbrava Sibiului pe acei ce doreau să asiste la celebrarea parastasului.

La 8 oare elevii scoalelor din loc, cu steagurile și stegulețele lor au plecat avînd corpul învățătorilor în frunte spre a forma spalierul până la biserica cea mare, lângă care este monumentul Marelui arhieru, care de astădată era decorat foarte frumos cu ghirlande frumoase de flori, eară împregiurimea cu verdeață de brași și mesteacăni verzi.

Numeroasa preoțiime îmbrăcată în vestminte sacerdotale și cântăreții din institutul Andreian au condus la 8 1/2 oare pe Escelenția Sa cântînd și între sunetul clopotelor dela amandouă bisericile dela cartir (casele familiei I. Brote) până la biserica cea mare.

La biserică, afară de spalierul elevilor scoalelor din Reșinari mai așteptau: membrii consistoriului, cari nu erau în funcțiune la serviciul parastasului, deputațiunile din afară, reprezentanțele corporațiunilor: Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român, Reuniunea română de cântări, reuniunea sodalilor români din Sibiu cu steagul, elevii institutului Andreian din Sibiu și popor mult, cu toate că era și de lucru.

Între aceștia și acestea se vedea și din familia reșinatului: dl Constantin Șaguna, căpitan în armata română, dimpreună cu stimabila sa soție.

În ordine frumoasă au intrat cu toții în biserică și s'au așezat, fie-care la locul prescriș în programa publicată în anul 67 al asociațiunilor s'au postat înaintea mesei îmbrăcate în negru și care se presenta ca un mormînt, de-asupra cărui era crucea și coliva, pânea și pausul.

Îmbrăcîndu-se Escel. Sa Preasântitul arhieriscop și metropolit cu vestmintele de liturghie, după sântirea a patru cetitori, a făcut închinăciunea obicinuită și s'a început sânta liturghie.

Înainte de săvîșirea întrărei celei mari Escelenția Sa a chirotisit pe P. Administrator Ioan Baloiu din Poiana-Sărată, un presbiter evlavios și vrednic intru protopresbiter.

După aceasta s'a continuat liturghia până în sfîrșit. Cântările liturghice le-au esecutat, sub conducerea dlui prof. G. Dima, corul elevilor din Seminarul andreian.

După liturghie imediat s'a început parastasul. Escelenția Sa cu o asistență și mai numeroasă de preoți s'au așezat înaintea mesei cu colivă, de care masă erau atîrnate, de-a dreapta o cunună grandioasă

din partea consistoriului archidieceșan și a corpului profesorilor seminariului Andreian de partea stîngă, alta din partea Asociațiunii; la bazele mesei de ambe părțile erau rădimate două cununi aduse de nepoții reșinatului dl Constantin Șaguna și Elisabeta Șaguna n. Calendero, una dela București, închisă într'o cutie în forma unei inimi, în partea deasupra, cu sticlă, cunună de liliac violet artificial, foarte frumoasă, fiind lucrată cu multă artă, alta dela Viena, făcută din metal și reprezentînd laurii nemuririi. Mai departe au fost cununi dela reuniunea de cântări din Sibiu, dela reuniunea sodalilor români, elevilor institutului Andreian din Sibiu și altele, pe care nu ni le-am putut însemna, dela cine sînt.

În decursul parastasului corul reuniunii române de cântări din Sibiu a cântat răspunsurile și două cântări furebrale: „Plîng și mă tînguesc“ și „Ce este viața noastră...“, compoziții nouă de dl prof. G. Dima, adevărate capete de operă. Arangiamentul acordurilor și esecutiunea au rivalizat în frumuseță și precisiune.

După cântarea a nouă, Preacuvioșia Sa P. Archimandrit și Vicar arhieriscopesc N. Popea, de pe catădra bisericeii, a roștit un discurs bogat în momente memorabile din viața marelui defunct, din cari a putut pricepe ori și cine importanța fenomenului strălucit, care s'a arătat preste un pătrar de secol pe orizontul vieții noastre bisericesci și politice, spre a lăsa urme neșterse și model de conduită pentru poporul român întreg. Sperăm că vom din nou.

După aceasta, în procesiune au eșit junimea, reprezentanțele, corporațiunile și poporul și toți funcționarii în oficiul divin până la mormînt, unde s'au dus coliva, pânea și pausul. Aci s'au cântat troparele de încheere, s'au cetit rugăciunea deslegării și s'au cetit sfîșitul. După „În veci pomenirea lu!“ Elevii institutului Andreian au întonat imnul de dl Z. Boiu „Româtime mult cercată“, compozițiunea dlui D. Cuntan.

Împărțindu-se poporului anaforă și colivă, procesiunea se întoarce în aceeași ordine în biserică între sunetele clopotelor.

Cu aceasta ceremonia bisericească s'a terminat.

După ameași la 1 oară în edificiul scoalelor, în două sale s'a intrunit cam la 125 persoane la masă.

După masă, Escelenția Sa Preasântitul arhieriep și Mitropolit a fost petrecut până la marginea hotărului Reșinarilor de același banderiu, care la întâmpinat la sosire. Escelenției Sale urmară apoi și

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare).

„— Ei! îmi gîndeam eu, pornind ear pe drum, a fost scris că într'una din zile am să cerșesc; însă cu toată soartea mea contrară, eu jur a nu cerși mult! Trebuie să găsec o industrie nouă, ce are să mă scape.

„Am ieșit din strimtoarea munților și am găsit ospitalitate la țărani buni, care mi-au dăruit chiar nesce provizii pentru ziua întreagă. Ei îmi spuneau, că o bandă de hoți jefue țeara, și că căpitanul este cunoscut sub numele „Italianul“.

„Continuîndu-mi drumul, am intra în provincia Silesiei. Intențiunea era, de a trî opri în orașul cel dintăiu, spre a face plînsoare și a reclama, la autorități, urmărirea jefuitorilor mei. Mergînd adâncit în o mie de proiecte, unele mai neesecutabile ca celelalte, spre a mi face banii, fără a mă adresa către mila publică, aușii un galop scurt și schiop îndărătul meu, și întorcîndu-mă recunoscuți cu uimire pe măgarul meu, pe sêrmanul meu Jean,

care fugea după mine, cum putea, căci el era rănit. Se dice că măgarii sînt proști, o conced; dară ei sînt animale, mai așa de inteligente ca și câinii: eu m'am convins despre aceasta de multe ori, călătorînd cu servitorul acesta credincios. De astă-dată el mi-a dat o dovadă de atașament înțelept și de instinct misterios, în adevăr estraordinar. El a fost furat și dus; despoiat de calabalicul său, el s'a scăpat fără îndoială. S'a tras focuri asupra lui; el nici habar n'avea și și-a continuat fuga, a dat de urmele mele, și ca un adevărat erou, el m'a ajuns, cu un glonț în pulpă!

„Îți mărturisesc, că am petrecut cu el o scenă vrednică de Sancho Pansa, dară mai patetică, căci eu aveam a mă îngriji de un rănit. Am scos glonțul din pelea interesantului meu amic, și i-am spălat rana cu îngrirea cea mai delicată. Sêrmanul animal a îngăduit operația și pansamentul, cu un stoicism, ce aparține genului său, și cu o încredere inteligentă ce, negreșit nu o putem atribui numai geniului omenesc. Cu măgarul regăsit aveam o resursă. După ce îi scoasesem glonțul numai schiopa. Frumos, tare și mare, el avea preț... Dară ideea această lașă și hidoasă nu se formula în cifre și o spui, spre onoarea mea, că o am refuzat cu indignație. Nu era vorba de a vinde pe amicul meu, ci de a nutri două stomachuri în loc de unul.

„Am sosit, cum am putut în orașul Troppau. Jean găsea scăeți de alungul drumului; eu m'am lip-

sit de o parte din pânea mea pentru ziua aceea, pentru a-i indulci încât-va convalescența. În Troppau, oamenii din popor, m'au deplîns, m'au ajutat cu un culcuș și cu un prînz, cu dragostea, care are atîta preț și merit la oamenii cei sêrmani. Autoritățile orașului dădură vorbelor mele puțin credmînt. Eu aveam hainele groase a unui călător pe jos și n'aveam nici o hîrtie, ca probă, că sînt om de studii, care avea dreptul de încredere. Adevărat, că eu vorbeam bine, prea bine pentru un moșic; dar țările acele dela frontiere erau esplotate de atîți intriganți indemnatici! Nu de mult venise un Italian, care și da aparența unui domn mare, jefuit în munți, și după aceea s'a aflat că el însuși era capul bancei, care chiar se făcea că o semnaleză.

„Eu m'am hotărît, a nu insista; căci dela amintirea lui Guido Massarelli și până la bănuiala complicității din parte-mi, nu era decât un pas. M'am reîntors la sêrmenele mele gazde. Ele m'au primit foarte bine, au blamat magistrații orașului lor, și uitîndu-se, cu un ochiu de invidie, la Jean, mi-a dis: „— Din norocire îți rămâne măgarul, care-l poți vinde!

„Făcîndu-mă a nu pricepe alusiunea aceasta, ei mi a spus, sub formă de sfat, că pot rămănea, două sau trei luni în casa lor, dacă mă mulțamesc cu ceea ce are familia; și, dacă în timpul acela, așci face ceva, și așci lucra, eu așci pute plăti chiel-tuiala, fără a fi silit, a-mi lăsa măgarul drept plată.

ceilalți participanți neapartinători comunei Reșinilor.

Timpul a fost de minune!

Așa s'a petrecut acea zi de doliu pentru românimea gr. or. din Transilvania și Ungaria, în mod demn de un popor cu aspirațiuni frumoase corespunzătoare unui popor nisuitor către toate beneficiile civilizațiunii.

Credem că toți câți am luat parte, în deosebi însă nepoții marelui repositat dl Constantin Șaguna și stimabila sa consoartă, vor lua cu sine mângăierea, unii că ne-am împlinit o sacră datorință, alții, vădând cât de mare este stima către binetăcătorul, pe care dâșii au și dreptul cel prea prețios al numi uchiu! — ce moștenire prețioasă și neperitoare le-a lăsat, dragostea unui popor recunoscător.

Nu credem a pute încheea acest raport mai bine de cât adăugând și din partene pentru repositat un adânc simțit: „În veci pomenirea lui!“ și „Fi-ei țărâna ușoară!“

Revista politică.

Sibiin, în 15 Iunie.

Toastul senatorului Gradișteanu nu fu purtat cu apă rece ca cel alui Scobeleff. Efectul însă pentru diaristică se pare a fi același. Se vede dar, că deosebirea între apă și vin în politica diarelor nu face. Vuetul vede diarele mari din Viena și Budapesta resună încă în urma toastului, măcar că „Ind. roum.“ ca organ al opozițiunii îl chindisise. Un exemplu de un astfel de vuet resunător, găsim în „Deutsche Ztg.“ care mai înainte era oare cum mai binevoitoare României.

Aceasta țice că festivitaea desvălirei monumentului lui Stefan cel mare a devenit o adevărată orgie a șovinismului grando-român. Din Stefan face un căpitan de Vlachi moldovenesci. După introducerea aceasta vine de nou asupra toastului și apoi continuă: }

„Cu alte cuvinte asta va să țică, că regele Carol n'are de cât să apeleze, pentru ca să însuflețască pe toți Români la cucerirea țărilor, cari închipuirea daco-românească le consideră de moștenire pentru români.“ După o expozițiune mai lungă de îputări regelui Carol, care se desvălesce acum sau că este regent slab, sau că este cel mai mare șovinist închee provocând guvernul austro-unguresc la băgare de seamă asupra împregiurării, că în România nu se vorbește despre Austria Ungarie și se vorbește de România amăgit de multe ori în politica sa orientală. Caută ca să nu cunoască opiniunea cea adevărată a României atunci, când va sta față în față cu fapte, care nu se vor mai pute face nefăcute prin nici un fel de manevră mulcomitoare.“

În alt număr provoacă pe Guvern să ceară dela România satisfacțiune.

Nu este de mult, decând se rapoartă dela Bucuresci că Brialmont, general belgian, petrece în Bucuresci cu scop de a pregăti planuri pentru întărirea fruntariilor țării. Guvernul belgian, după oare care opozițiune, a dat spre sfârșitul acesta generalului concediu. „P. Corr.“ află acum că rămânerea generalului Brialmont la Bucuresci este contra espresei voințe a guvernului belgian. Din contră, generalul, după ce i s'a denegat plenipotența cerută de a pute merge în România, a resignat în mod ostentativ dela proiectul decălătorie și a cerut un conce-

diu numai pentru locul de cură Carlsbad, care concediu i s'a și dat, fără nici o dificultate. Persoanele normative din guvernul belgian se vęd în urma actului generalului contra disciplinei și cu totul în contradicere cu ordinul espres al guvernului. Într'o pozițiune de tot penibilă. „P. Cor.“ țice la toate aceste: În fine avem să accentuăm și încă cu toată hotărîrea, că guvernul României nu s'a adresat către cel belgian, ca să i pună la dispozițiune pe general pentru un timp oare care, ci a aflat de bine a se pune el cu generalul în corespondență. Se poate dar că, stând astfel lucrurile, generalul va demisiona și probabil că va intra în armata română.

O telegramă dela Bucuresci spune că generalul Brialmont a fost Mercuri la Galați, însoțit de generalul Angelescu, unde a vędut arsenalul, ca nalul dela Macin și instalațiunea flotei din nărene. În urma staturilor lui Brialmont e posibil că mai întâiu se vor fortifica țermii Dunărei.

Justiția în Ungaria în ilustrațiune maghiară.

Toate statele civilisate au simțit necesitatea de a se emancipa justiția de sub influența politiceii. Principiul vechiu „Quod non est in actis, non est in mundo“ a rămas neatins în toate consecințele lui și judecătorul și-a formulat sentința după acte neinfluențat de fluctuațiunile politice. Și numai astfel este justiția justiție, numai astfel avem garanție în aplicarea principiilor de drept, pe cari se bazează statul.

La noi în Ungaria grandomania maghiarismului începe a infiltra și justiția. Politica începe a se viri și în justiție. Va fi aceasta spre consolidarea statului, va întări sdruncinata credință a naționalităților în sfințenia justiției, unica, în care mai aveam ceva încredere, nu voim să dăm răspuns. Constatăm faptul, și-l constatăm ilustrat de cei mai competenți bărbați cu cap ai Ungariei, de cei dela țiarul „Pesti Napló“.

Procesul dela Tisza-Eszlár este pus la ordinea țilei. Toată lumea civilisată și țintese ochii asupra justiției din Ungaria. Diarele jidane din Europa varsă foc. În adevăr un proces mai interesant rar va avē Ungaria. Tendințiositatea diarelor jidane de toate colorile, corupțiunea bătătoare la ochi, cu care se denaturează chiar și decursul pertractării este paladiul dreptății toate aceste revarsă o tristă lumină asupra cursului de lucruri pe la noi și ne arată în toată golătatea noastră. În cele din urmă s'a trezit simțul de dreptate și în ungurii mai cu judecată și „Pesti Napló“, cel mai acreditat țiaru unguresc ridică protest.

Unul dintre apărătorii acușărilor avocatul Eötvös Károly s'a plâns la presidentul tribunalului asupra jurnalisticiei din Ungaria de parțialitate. De bună seamă domnul apărătoriu a înțeles jurnalistică, care toate lucrurile le denaturează în colorit filosemitic?! Destul că „Pesti Napló“ din acest incident a rupt tăcerea. Căutând motivul, din care a purces domnul Eötvös țice:

„Pentru ce se provoacă la țiare în decursul pertractării, și pentru ce la public?“

„Vrea domnia sa să învinne țiaristica de parțialitate, sau pe public? Sau vrea să aducă în sus-

vechiturile din magazie, cari de mult îl puneau pe gânduri. La reîntorcere mi-a dat mai mult decât mi-a promis: însă, când îi vorbeam de a-l părăsi, el se mânia și vërșă lacrimi numindu-mē fiu nemulțămitor și propunându-mi mâna fiecei sale, spre a mē reținē. Fiica era frumoasă, și-mi arunca ochiri naive. Eu m'am purtat cam gogomănesce, cum ar fi țis mulți bărbați de spirit ai cunoștinței mele. Eu n'am umblat după ea, ci, într'o noapte, am dispărut, împreună cu Jean și cu doi rigsdaleri. Destul adecă alți doi rigsdaleri i-am lăsat bunului papucar din Troppau, spre a-mi plăti datoria.

„Era vorba să merg mai departe, ori încătrău, ca să aflu un mijloc, de ami continua călătoria, fără a fi nevoit a încredința niscăror persoane, pentru care aveam recomandății, în diferite orașe din Germania și din Polonia, un deastru, despre care n'aveam altă dovadă, decât sărăcia mea. Bănelile primarilor din Troppau mē vindecară de ideea a istorisi nenorocirile mele. Îmi pierdusem legitimațiunile n'aveam să conțez decât pe mine insumi, spre a le înlocui, cu afirmațiuni probabile. Însă nici nu ești probabil, când reclami ajutor. De aceasta nu mē întristam. Eu m'am dat cu situațiunea mea și am esperiat cu odata mai mult în viața mea, că țina scăpării sosese pururea, pentru aceia, cari au răbdare cu țioa de astăzi.

(Va urma).

pițiune pertractarea și pe judecători, că stau sub influința publicului și a presei? Minunată „încredere“ mai este și aceea, despre care în decursul pertractării s'a țis deja, că au toată încrederea: „că sub conducerea presidentului actual vor avē deplină libertate și judecătorii și apărătorii“. Mai încapē oare vre-o indoeală în privința aceasta? Dat-a oare ocașune de a face apărătoriu excepțiune, dat-a oare tribunalul, presidentul, sau decursul pertractărilor de până acum? Nu, la nici un cas nu, ci apărătoriu prepară încă de pe acum basa, pe care, dacă sentința nu va fi după placul lor să poată excepțiunea nu din motive obiective, ci din punct de vedere formal, și astfel să elibereze pre acușăți prin punerea în judecată a tribunalului. Nu căutăm, încât este aceasta loial, pentru ce să împuțăm aceasta apărătorilor, când le a premers cu esemplu în aceasta direcție procurorul de stat, da însuși procurorul de stat.

După ce spune ce cheamare are jurnalistică, după ce constată corecta ținută a tribunalului și nășuina apărătorilor de a face și din petrii martori în favorul clienților lor ajunge la procurorul de stat:

„Ce vom țice însă despre acușatorul general, despre domnul Szeffert?“ Rolul său este scandal pe terenul justiției, (Szereplésé igazságszolgáltatási botrány.) care a stărnit cel mai mare resens în toată țeara, și contra lui a protestat deja și un țiar din Viena, „Die Presse“. Representantul statului, în un proces criminal, în care înaintea tribunalului stau persoane acușate pentru omor, procurorul regesc, care după procedura noastră ar: să fie acușatorul general, deși a făcut acțiune, nu lucră spre a se descoperi omorul, ci face după cum arată și cazul de astăzi, — pune pedeci și dispozițiilor tribunalului; da, el, reprezentantul guvernului, lucră contra judecătoriei statului, și o discreditează în fața lumii, înainte de a se fi constatat prin pertractare afirmatele abusuri.

„Regretăm foarte mult amestecul politiceii în administrarea justiției, căci instituțiunea procurorului de stat o considerăm mai mult, și a fost pagubă de a compromite așa de grav.

Ne abștinem dela comentarii. Faptul este din sine și prin sine destul de ilustrat. Am ajuns acolo, încât nici justiția nu ne mai dă nici o garanție. Judece lumea despre noi, judece lumea, care până acuma nu ne da creșmēt, când țiceam că la noi toate sânt infiltrate de politica actuală.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Din Treiscaune, în Iunie 1883. Dle Redactor! Dintre toate comitatele transilvane, Haromsecul este mai nebăgat în seamă și mai puțin cunoscut publicului român, dar cu cât devine mai evidentă neinteresarea din partea noastră față de acest comitat frumos și tare populat, situat ce-i drept într'o margine estremă a țării, cu atât se îndreaptă mai multă atențiune asupra lui din partea autorităților mai înalte a statului și a celorlalte confesiuni, doară și pentru aceea că aci este mai compact și mai bine reprezentat elementul maghiar.

Visite de ale ministrilor, secretarilor de stat, a capilor bisericesci și diferiților conducători de partide politice, nu sânt lucruri rare pe la noi și întru atâta ne-am dat cu ceremonialele pregătite pentru oameni mari, că numai deșteaptă în nimeni vre-o curiositate, ba 'ți vine a crede că în Haromszék este Ungaria cea fericită, a cărei bucurie vor să o împartă conducătorii destinului patriei în serbătorile de primire ce se aranziază.

Voiu să vē amintesc acum dle Redactor ceva numai în treacă despre visitațiunea episcopului rom. cat. a Esc. Sale dlui Francisc Lönhart, întreprinsă în părțile acestea. Nu-mi este scopul descrierea călătoriei și a festivităților, ce însumi am vędut în unele locuri că s'au aranziat în onoarea acestui prelat, — ci a arăta din cele vędute, spre ce consolațiune și edificare servește înfățișarea unui cap bisericesc în mijlocul credincioșilor săi.

Precum este sciut, la romano-catolici misteriu mirului îl sēvērșese însuși episcopul și spre sfârșitul acesta și-a ales dēnsul cu ocașiunea primei visitațiunii întreprinsă în eparchie, numai două ppresbiterate, al Ciucului inferior și al Haromsecului. Sēvērșirea actului însuși merge altcum foarte iute, căci cei înscriși spre miruit, după terminarea misei, se pun în rēnd în biserică și episcopul îi unge, după ce a premers o cuvēntare corespunzătoare însemnătății actului din partea parochului respectiv, la care reflectează apoi episcopul. Un scop precăt de ostencios, dar foarte salutar însă, ce l'ajunge capul dieceei cu ocașiunea sēvărșirii acestei funcțiuni, este că se convinge însuși, — visitând bisericile, scoalele și archivele parochiale — despre

Sfatul era cuminte; l'am acceptat, hotărit, mai bine a munci decăt a pierde chezășia, adecă pe sērmanul Jean, care-mi putea fi încă de folos.

„Gazda mea era păpucar. Pentru a-i proba, că eu nu sânt un leneș, l'am întrebat, neștiind încă ocupațiunea sa, că în ce-i pot fi folositor.

„— Eu vęd, îmi răspunse el, că Dta ești om de treabă, și fața dtale mē face să mē încred în dta. Mâne este bălcu într'un sat, două miluri de aici; eu nu mē pot duce acolo; du-te dta în locul meu, încarcă-ți măgarul cu marfa mea, și vinde-mi din păuci, câți poți. Ai țice la sută din căștig.

„În țina următoare eu eram la loc vîndēnd păuci, ca și când n'ași fi făcut altceva în viața mea. Și totuși eu nici ideea n'aveam de șiretlicurile particulare a micului sau a marelui comerț; dară eu am făcut tuturor femeilor complimente asupra micimei picoarelor lor, și am întreținut atâta lume prin hiperbolele mele și prin limbuția mea, încât în vre'o câteva oare a fost marfa mea vëndută. De cu sara am venit vesel la stăpânul meu, care, încântat de succesul meu refuza odată cu capul, a primii ceva din partea profitului meu, drept resplătă pentru nutriment.

„Eată-mē dară încă odată cu ocupație și cu bani în busunar, în cantitate proporțională, cu lucsul și cu trebuințele pozițiunii mele nouē. Stăpânul meu Hantz m'a trimis apoi să fac o tură de trei țile prin comunele învecinate și eu am reușit a-i vinde toate

toate scăderile și trebuințele, de care duc lipsă poporul și nu se mulțamește numai cu rapoartele, de multe ori înfrumșețate, ale organelor subalterne, ce sunt chemate a fi „ochiul episcopului.”

Aceste cercetări de aproape și informațiuni necesare despre trebuințele poporului său, se vede că a reclamat absentarea Esc. Sale din reședință dela 11 Maiu până la 18 Iunie, cam cinci săptămâni. Un interval de timp acesta, relativ destul de lung, dacă am presupune că ar fi vizitat și toate fiilele din două tracte, căci tractul Haromsecului cu deosebire este mic formând marea majoritate în comitat reformat și alte confesiuni.

Ceva frumos însă și demn de toată lauda, se poate observa aci, că ungurii deși aparțin la 4 confesiuni, nu lasă să se ivească diferența confesională cu ocaziunea primirii unui prelat, ci atunci sunt toți numai unguri, toate se consideră din punct de vedere maghiar. Astfel episcopul rom. cat. în K. Vászahely, oraș în mare majoritate reformat, a fost primit cu aceeași pompă ca și în Brețcu, oșid cu caracter mai mult catolic, unde a fost întimpinat și condus de banderiu prin poartă de triumf și seara i s'a făcut conduit de facile. Aci a sosit în 6 Iunie st. n. și în 8 a făcut excursiune la Poiana-Sărată, unde s'a pus la cale, cum se se ridice biserica și scoala rom. cat. ce până acum n'a existat în această comună nouă, curat românească. Sunt cei drept împiegați vamali unguri, dar statul și fondul religios vor fi în stare să facă și pentru puțini aceasta, spre ridicarea prestigiului național, numa de nu s'ar cerea pe urmă tentațiuni față cu frumoasa noastră școală confesională de acolo, pre cum deja se simte.

Am permis, dle Redactor, că nu mi-a fost scopul a descrie pe larg călătoria Escelenției Sale episcopului transilvan, precum se numește, ci a arăta ce rezultat produce visitațiunea în diecesă din partea unui Archipăstor, când însuș ascultă, vede și se convinge despre toate împregiurările din comunele ce le cercetează. Ași pute aminti aci cu toate acestea, că în Brețcu, care este oarecum central catolicismului în treiscaune (afându-se catolicii în partea de sus a comitatului.) și unde a petrecut Esc. Sa cu puține întreruperi 3 zile, — la prânțul oficios au fost intrunită și preoțimea română din loc dimpreună cu Onorab. Par. Ioan Băloiu din Poiana-Sărată, care prin liberalitatea i cunoscută, oferind la masă vinul său escelent de Moldova, — a făcut o deosebită plăcere Esc. Sale. Încât pentru rezultatul călătoriei, fie-mi permis a resuma pe scurt că în mai multe comune s'a pus la cale renovarea bisericilor, în altele se vor rădica nouă dimpreună cu școlile și unde jertfele locuitorilor, în urma îmbărbătărilor premerse, nu vor fi de ajuns, acolo s'a promis sucurs din fondul religios.

Au vădut și românii noștri prin unele locuri venirea și plecarea sârbătorească a episcopului rom. cat. dar d'eu ei priveau oare cum cu indiferentism nevinovat la tot ceremonialul, pare că dedeau din umeri și oftau că atâția oameni mari, câți se preumblă prin Háromszék, numai pentru alții vin și lor nu le aduce nimeni nici o veste bună, cu mult mai puțin să le promită vr'un sprigin în multele necasuri, de care n'au cui să se plângă. Au și Ungurii greutățile lor, dară ei nu rămân nu numai nemângăiați, ci sunt ajutoarați chiar în diferite privințe la timp de nevoie. Abia a plecat episcopul rom. cat. și în urmă-i a sosit contele Eugen Zichy ca delegat al guvernului spre a pune la cale înființarea școlilor de meseriași în orașele maghiare, promițând tot sucursul guvernului pentru spriginirea industriei maghiare și delăturarea greutăților, ce întimpină aceasta în Moldova învecinată. În luna viitoare se așteaptă earăși ministrul de comerț și acesta va ave ocaziunea și mai bună a asculta păsurile poporului său ales, de a căruia singură soarte se interesează toți de sus, până jos.

Dar poporul nostru nici, că se mai așteaptă în împregiurările actuale la ușurarea condițiunilor de viață din partea domnilor situațiunei, căci cu toate s'au dat de mult, au și însă totuși manifestându-se și acuma vechea credință înrădăcinată pe drept la densus, că numai Archiereul este mijlocitor între poporul român și domnitor, — și cu cât dor ar aștepta să vadă pe Archipăstorul său. Oameni bătrâni și aduc aminte a fi aușit dela părinți, că a umblat și prin Háromszék oarecând Archiereu român gr. or. și aceste se dă cu socoteala a fi fost în primii ani ai episcopatului fericitului Vas. Moga. Și într'adevăr, dacă undeva a fost și este lipsă de consolațiune de edificare și îmbărbătare în credință, apoi nicăiri n'ar fi mai de dorit ca în Secuime, unde 23 mii români gr. or. ca prin mirune s'au putut conserva până astăzi, dară deja se arată prin unele locuri în urma tentațiunilor pornite, semnele unei slăbiri, ce din zi în zi prevestesc părăsire totală.

Presupun a fi destul de cunoscute giurstările noastre, decât să mai fie lipsă de descrierea acestora

mai pe larg — și acum permiteți-mi dle Redactor, să încheiu, căci și altcum mă tem, că voi fi trecut preste ospitalitatea, ce cred că poate oferi coloanele diarului d-voastră unei corespondențe particulare.

C—n.

Varietăți.

* Eri la prânț au fost dl căpitan Constantin Șaguna cu stimabila Sa consoartă, oaspeții Escelenției Sale domnului Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul. — Adi la 8 oare a plecat dl căpitan dimpreună cu consoarta la Bucuresci.

* (Coincidență curioasă.) Ni se comunică din unele părți ale Transilvaniei, că nrul „Telegrafului Român“ cu cerculariul despre parastasul întru memoria Mareii Andreii bar. de Șaguna a sosit foarte târziu încât până în ziua serbării n'au avut cunoscință nici despre cerculariul, prin urmare nici despre serbare. Din „Luminătorul“ vedem că tot cam așa s'a întâmplat și în părțile bănățene. Am vrea se scim dacă avem de a face cu o coincidență regretabilă sau cu vre-un act de persecuțiune ascunsă. De aceea rugăm pe toți căror li se va mai fi întâmplat astfel de întârziere a ne încunoscința, dar de putem da de originea cauzei.

* (Ordinea esamenelor) la școlile centrale române ortodoxe-orientale din Brașov la finea anului scolar 1882/83.

Esamenele de promoțiune încep în 13 Iunie și durează până în 20 Iunie incl. st. v.

Esamenele publice.

a) La gimnasiu, la școala comercială și reală.

Mercuri în 22 Iunie st. v.

8—9 oare clasa I-a gim.: Religionea și Latina.
9—10 „ „ I-a reală: Aritmetica și Geografia.
10—11 „ „ II-a gim.: Latina și Maghiara.
11—12 „ „ Toate clasele: Cântări.
3—4 „ „ clasa II-a reală: Istoria naturală și Istoria.
4—5 „ „ Toate clasele: Gimnastica.

Joi în 23 Iunie st. v.

8—9 oare clasa III-a gim.: Istoria și Româna.
9—10 „ „ III-a reală: Franceza și Geometria.
10—11 „ „ IV-a gim.: Latina și Matematica.
11—12 „ „ IV-a reală: Chemia și Maghiara.
3—4 „ „ V-a gim.: Elina și Germana.
4—5 „ „ VI-a gim.: Latina și Matematica.

Vineri în 24 Iunie st. v.

Dela 10—11 oare clasa a V-a de fete din toate studiile.

Sâmbătă în 25 Iunie st. v.

8—9 oare cl. VII-a gimnas.: Logica și Istoria.
9—10 „ „ I-a com.: Principii comerciale și Româna.
10—11 „ „ II-a comercială: Dreptul cambial.
11—11½ „ „ II-a „ Comptabilitatea.

b) La școala primară normală.

Luni în 20 Iunie st. v.

8—9½ oare anti merid. clasa V-a de copii
9½—11 „ „ „ „ IV-a „ „
11—12 „ „ „ „ III-a „ „
3—4 „ „ post merid. „ II-a „ „
4—5½ „ „ „ „ I-a „ „
La 5½ oare p. m. exerciții gimnastice.

Marți în 21 Iunie st. v.

8—9 oare anti meridiane clasa I-a de copile.
9—10 „ „ „ „ II-a „ „
10—11½ „ „ „ „ III-a „ „
3—4½ „ „ post meridiane „ IV-a „ „

Esamenele se încheie cu cântări; ear' la clasa de copii IV și V, precum și la clasa de copile III și IV vor premerge cântările respunsurile din grădinarit.

c) Esamenele de maturitate.

1. Esamenul oral de maturitate cu școlarii din clasa VIII-a gimnasială va fi Luni și Marți în 27 și 28 Iunie st. v. înainte și după ameași.

2. Esamenul oral de maturitate cu școlarii din clasa III-a comercială va fi Sâmbătă 18/30 Iunie înainte și după ameași.

d) Miercuri în 29 Iunie st. v.

Dupa serviciul divin împreună cu rugăciune de mulțămire în biserica Sft. Nicolae Scheiu se va încheia anul scolar 1882/83 cu cetirea clasificățiunilor și cu împărțirea premiilor în sala cea mare a Gimnasiului.

La aceste esamene publice precum și la festivitatea de încheiere are onoare Direcțiunea a invita

pe părinții școlarilor, precum și pe toți-amicii și binevoitorii școlilor noastre.

Brașov în 11 Iunie 1884.

Diracțiunea școlilor medii române ort.-orient.

* (Programa esamenelor publice,) ia gimnasiul rom. gr. or. din Brad, cu finea anului scolar 1882/3.

Luni în 27 Iunie a. m. dela 7—8 oare clasa I. gimnasiul Latina (prof. esam. George Părău), dela 8—8½ Istoria naturală (prof. esam. Stefan Albu) dela 8½—9 Maghiara (prof. esam. Vasilie Dămian), dela 9—9½ Geografia (prof. esam. St. Albu), — Dela 9½—10 clasa II. gimnas. Istoria universală (prof. esam. V. Dămian) dela 10—10½ Matematica (prof. esam. Constantin Costin) dela 10½—11 Maghiara (prof. esam. V. Dămian), dela 11—11½ Botanica (prof. esam. St. Albu).

Dupa ameași clasa III. gimnasială, dela 2—2½ Religia; (prof. esam. George Părău) dela 2½—3 Maghiara (prof. esam. V. Dămian), dela 3—3½ Germăna (prof. esam. G. Părău), dela 3½—4 Latina (prof. esam. George Părău). — Dela 4½—5 clasa IV gimnas. Religia (prof. esam. G. Părău), dela 5—5½ Maghiara (prof. esam. V. Dămian) dela 5½—6½ Latina (prof. esam. C. Costin), dela 6½—7 Matematica (prof. esam. C. Costin).

Marți în 28 Iunie a. m. dela 8—12 clasa IV normală din toate studiile (prof. esam. Petru Rimbaș și Ioan German. După ameași dela 2—5 oare clasa III. normală din toate studiile (prof. esam. P. Rimbaș și I. German), — dela 5—6 gimnastica cu toate 6 clasele (prof. esam. I. German.)

Miercuri în 29 Iunie a. m. După finirea serviciului divin cu docsologie, solemnă încheiere a anului scolar împreună cu cânt și declamări, în fine împărțirea premiilor și a testimoniilor.

Din ședința corpului prof. ținută la 4 Iunie 1883.

Diracțiunea Gimn.

Georgiu Părău. m. p.

* Lui „P. L.“ i s'a telegrafat din Bucuresci: „Duminea viitoare să într'unesc în Cluj comisiunea pentru regularea fruntarilor austro-unguresci române. România va fi reprezentată de fostul ministru de esterne Ionescu și de generalii Pancovici și Barozzi.”

* (Mulțămire publică). Abrud în 15/27 Iunie. La 6/16 Iunie a. c. s'a arangiat un maiial în praterul Abrudului, în favorul înmulțirii fondului Reuniunii femeilor rom. pentru înființarea unei școle de fete în Abrud. Cumcă acest maiial au avut o reușită splendidă și mulțămitoare dovadă avem rezultatul unui venit curat, de 244 fl. 77 cr.

De aceia, subscrisul Comitet, și ține de scumpă datorința, în numele Reuniunii femeilor române din Abrud și giur, a mulțămi cu toata caldura mai întâiu Comitetului arangiatori pentru neobosita-i activitate, apoi prea st. Domni din loc și giur, mult onorațiilor D. preoți, și învățatori, pentru contribuiriile marinimoase, și conlucrarea lor binevoitoare binevoitoare, precum și celorlalți p. st. participantă, cari cu prezența Dlor, a onorat acest maiial cutându-se mai jos, totodată, și sumele de bani intrate.

Dupa raportul Comitetului arangiatoriu, din prețul intrării și suprasolviri marinimoase, au intrat preste tot, una sumă de 1 #. 310 fl. și 60 cr. v. a. din care substragându-se spesele de 71 fl. 38 cr. au rămas, un venit curat, de 244 fl. 77 cr. computându-se galbenul cu 5 fl. 55 cr.; — care sumă s'a adaos spre înmulțirea fondului Reuniunii mai sus menționate.

(Contribuirile le vom publica în Nr. următor Red.)

Comitetul Reuniunii femeilor rom. din Abrud și giur.

* (Cât e delung drumul dela Bucuresci până la Sibiu?) Lung nu poate fi, dacă poți pleca din Sibiu dimineața la 8 oare și seara la 9 să ajungi acolo. Însă nu pentru toate lucrurile este drumul acesta de aceeași lungime. Noi am primit astăzi în 18/30 Iunie „Timpul“ dela 15/27 Aprilie a. c. cu numai puține decât șapte stampilii postale din Samocov, Sofia, Lompalanka, Vidin, celelalte ne cetețe. Biata foaie poartă și o inscripțiune, ni se pare bulgărească, din care ni s'ar pare a găci că are se dăcă „adresatul nu este cunoscut“. Norocul de multe ori scurtează, de multe ori lungesce drumul pentru ajungerea la scop, și aceasta se întâmplă cu oamenii și, pe cum se vede, și cu diarele. Și unii și altele se pot considera fericiti, dacă ajung. Nefericiti aceia, cari tot aleargă se ajungă și nu ajung nici odată la — scop.

* („Furnica“) cassa de economii în Făgăraș. „Avis acțiunilor!“ Cu privire la publicațiunea noastră în „Telegraful român“ relativ la plățirea ratei a II-a cu 20% dela acțiunile „Furniceii“ spre ușurarea Domnilor acționari se aduce la publică cunoscința, cumcă versamentele se pot face afară de cassa societății și la „Albina“ în Sibiu.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

După redeschiderea ședinței se conduce în sală o martoră însemnată, Sofia Solymosi, sora dela Ester. Presidentul declară, că martorii de mai nainte, afară de fata cea tineră și alți doi martori, nu se vor jura conform deciziei tribunalului. Se prezintă protocolul căpitanului dela cetate, din care se vede că doi domni jurnaliști au vrut să vorbească cu învățătorul lui Morit Scharf și că pe acesta iau ținut de răpitorii lui Morit.

Sofia Solymosi spune, că s'a întâlnit cu Ester între 11 și 12 oare; Ester a fost cu voie bună. Martora, spune cum a fost îmbrăcată. Ea mai depune s'a întemplat adesea, de s'a fert la Rosenberg, la care sta ea în serviciu și mâncarea s'a dus la Scharf.

În Sâmbăta numită a adus vin, fiindcă Rosenberg a mâncat acasă? — Apărătorul Friedmann: Când ai adus vinul? — Martora: La masă. — Dr. Friedmann: Erau oamenii la masă, când ai adus vinul? Martora: Da. — Dr. Friedmann: Și numai după aceea am vorbit cu ea.

Șechterul Schwarz se roagă a pute vorbi cu martora? — Martora: Omului acestui-a nu-i răspund. — Pres. Răspunde-i: — Acus. Schwarz: Mă cunosci? — Martora: Nu. — Acus. Schwarz: M'ai vădută Sâmbăta la prânz la Rosenberg? N'am fost acolo la mâncare? — Martora: Nu, nu te-am vădută. Acus. Schwarz: Așa! Apoi de ce ai ținut o săptămână după aceea, când am fost eară la Rosenberg, că eu ași fi tăiat gâtul lui Ester; dacă nu m'ai vădută nici odată, e cu puțință să me fi cunoscut? — Pres. Cine ți-a opus DTale, că fata ar fi depus aceasta? — Acus. Scharf: Eu însumi o am auzit. Sofia a eșit din casă plângând, eu am întrebă, de ce plânge, Sofia a ținut cătră fata lui Rosenberg: „Acesta e șechterul, care a omorît pe sora mea.“

Martorul următor e Kollmayer, neguțătorul dela care a cumpărat Ester vâpseală pentru mueri. Dinsul spune, Ester a fost la el în boltă între 11 și 12. Timpul nu-l scie precis. Clopotul dela ameați nu s'aude bine până în bolta lui. Orogliu are ce e drept, nu s'a uitat însă la orogliu. Cam după o 1/2 oară am prânzit, n'a fost nimenea la el afară de Ester. O streină eșise înainte de Ester. Nimenea nici a lui Hury, nici mama fetei, n'a întrebă ziua întreagă după Ester.

Pres. (cătră Hury). De ce nu te-ai dus acolo? — Hury: Fiind-că aușisem dela Sofia, că ar fi vădută pe Ester pe cale cătră casă. — Solymosi Nici eu nu m'am dus acolo, fiind că am auzit, că Ester a fost vădută pe drum, după ce a făcut cumpărăturile de lipsă. — Martora Iuliana Vamos locuesce vis-à-vis de templu, ea a auzit pe Morit chemând pe Ester să facă focul. — Pres. Scii aceasta de sigur? — Martora: Da, după ce a eșit evreii din biserică, i-a ținut Morit să facă focul era între 11 și 12 oare; — Pres. Mai de mult ai depus că Morit ar fi chemat pe Ester să stingă luminile? — Martora: A fost ziua, lumini n'au ars. — Pres. Mai demult ai depus, că ardeau lumini; așa sună depunerea DTale înaintea judei cercetători? — Martora: Nu mai sciu, care e starea lucrului? Într'un an niți multe. Pentru depunerea dintăiu ași pute jura. — Pres. Ai vădută lumină în templu? — Martora: Da, noaptea, Scharf mi-a spus, că au ars lumini fiind alegere de șechter. — Acus. Scharf: Acea n'am ținut-o.

Pres. Ce scii de alui Lengyel? — Martora: Am auzit, că alui Lengyel ar fi auzit cătră ameați strigăte „după ajutor.“ A lui Lengyel a mai auzit dela Samuil Scharf, că unei fete iar fi spălat picioarele. Prin aceasta s'a mărit suspițiunea și s'a presupus, că evreii ar fi omorît pe fata. Asupra acestor lucruri n'aș pute jura, fiind că nu-mi mai aduc bine aminte. După ameați n'am fost acasă. — Acus. Wollner. DTa ai fost acasă, te-am vădută spălând și te-am auzit certându-te. — Martora: N'am fost acasă. — Procurorul. Dela casa DTale pututai vedă sinagoga? — Martora: Da, am vădută ferestrele. — Procurorul: Toata înainte-de-ameați ai fost acasă? — Martora: Da. — Procurorul: Ce ai făcut? și unde ai fost? — Martora, am fost în casă și am lucrat și pe afară. — Procurorul: N'ai auzit strigăte? — Martora: Nu. — Procurorul: Casa DTale e mai aproape de sinagogă, ca casa lui Lengyel? — Martora: N'am auzit nimic. — Apărătorul Dr. Eötvös: Când ți-a spus alui Kovacs, că ar fi auzit strigăte? — Martora: Ea a zis, că ar fi fost înainte de prânz. — Dr. Eötvös: La ce oară? — Martora: Oara nu o a numit. După ce a auzit strigând a strigat pe ușă afară: „cânela nu mușcă!“

Apărătorul Friedmann vrea să pună martorei întrebări, pres. observă, că nu-i de lipsă a răspunde la o întrebare de două-ori. — Lustig ride de unele depuneri ale martorei, presidentul îl provoacă, să se poarte cu cuviință. (Strigăte în public: foarte bine! Aceasta trebuia să se întâmple mni de mult!)

Martorul următor e Gavriil Bathory. Densul a vădută lumină, nu însă din templu, ci din tindă. Lumina a ars între 1/2 11 și 11. — Procurorul: Când te ai culcat? — Martorul: Începea a în noaptea. — Procurorul. Cum ai putut vedă apoi lumina; aceasta a ars numai cătră 11 oare? — Martorul. M'am deșteptat după aceea.

Martora următoare, alui Bathory, spune că sau ea sau fata ei, una din ele aprindeau Sâmbăta de regulă luminile la Scharf. A vădută și ea lumină din tinda templului cătră 11 oare noaptea. Lumina ardea deja pela 8 oare, când se întorcea cătră casă. — Pres. Ai întrebă Dta ziua următoare: de ce au ars luminile? — Martora: Da; noi am întrebă pe Morit și acesta ne a răspuns, că a fost alegere de Șechter.

Martora următoare e Sofia Bathory, ficia celor de mai sus. Densa își aduce aminte de împrejurările, între cari a dispărut Ester Solymosi. Spre sară au venit Evreii și vorbeau despre aceasta: Densa a vorbit cu a lui Kovacs, aceasta nu i a spus nici densei timpul, în care ar fi auzit strigând. — Pres. D-ta ai stins de regulă luminile în sinagogă? — Martora: Da. — Pres. Scii de bună samă, că Sâmbăta n'ai stins Dta luminile? — Martora: Nu le-am stins. — Pres. La câte oare se îndepărtau Evreii de regulă din templu? — Martora: De regulă la 10 oare, de astă dată s'au dus după 11 oare. — Apărătorul Friedmann mai pune unele întrebări, apoi se încheie ședința la 1/2 3 oare.

Procurorul propune, a nu se recunoasce depunerea soriei Sofia Solymosi, fiind de aproape înrudită cu Ester; ear Sofia Bathory, fiind prea tineră, să nu se jure. Ceiați martori să se jure. În ședința următoare se va pronunța tribunalul asupra acestora.

Nyiregyhaza 22 Iunie a. c.

Ascultarea se începe cu continuarea depunere soției lui Lengyel. Martora depune, a fi auzit în Sâmbăta respectivă strigăte de cătră poarte casei sale, cari se păreau a fi strigătele unui copil.

La interpelarea apărătorului Dr. Friedmann se admoniază publicul din partea presidentului, a nu trece în escedări sub decursul pertractării.

Lengyel continue cu depunerea. Sâmbăta numită a auzit destul de bine strigătele: „Lele Lengyel vino afară!“ — Pres. Mai demult ai ținut, că strigătele sunau Lele Kovacs, vino!“ Martora: Aceasta e indiferent. — Pres. Pentru DTa da, e însă de însemnată a o scii? — Martora: Nu mai sciu bine. — Pres. Ai auzit bine strigătele? — Martora: foarte bine; a fost vocea unui copil. — Pres. DTa ai depus, că te-ar fi frapat, cum evreii au eșit așa târziu din templu? — Martora: Nu-i adevărat. — Pres. Dar stă în protocolul de investigațiune. — Martora: Nu se poate. — Pres. Pe ce timp ai auzit strigătele? — Martora: După ameați, adecă cam cătră seară. — Pres. Înaintea judei cercetătoriu ai depus, că s'ar fi întemplat înainte de prânz? — Martora: Nu-i adevărat, s'a întemplat seara. — Pres. Ai vorbit cu cineva despre aceasta? — Martora Nu, cu nimenea; s'au schimbat câtecevinte. Alui Bathory n'a întrebă: „A strigat cinevr?“ Eu am răspuns; „Da, de cătră poarta am auzit o voce de copil.“ Aceasta s'a întemplat însă cătră seară. (Mișcare.) — Procurorul: De ce n'ai depus în sensul acesta la investigațiune? — Martora: Dacă m'ar fi întrebă atunci în modul acesta, așa ași fi răspuns.

Martorul următor, Ioan Lengyel, fiul martorei premergătoare, e băiat de 15 ani. — Pres. A fost mueria lui Scharf la mama Dtale? — Martorul: Da, adeseori. — Pres. Ce a întrebă alui Scharf? — Martorul: Da sau auzit în adevăr strigăte. — Pres. Și ce a răspuns mama Dtale? — Martorul. Că a auzit strigăte. — Pres. Pe ce timp ar fi auzit strigătele? — Martorul: La ameați. — Pres. (cătră mama lui Lengyel) Depunerea Dtale nu consumă cu depunerea fiului Dtale. fiului Dtale. — Lenghel (mama.) Jur ds o sută de ori, că a fost după ameați; am auzit strigând: „Lele Lengyel vino afară!“ și eu am răspuns: „Între numai, că nu-i incuiat!“ — După mai multe întrebări recunoasce martorul Lengyel, că aceea, ce a dis mamă sa e adevărat.

Martora Fekete spune, că trecând Sâmbăta pe lângă templu a auzit plânsete, de unde? nu scie;

doi evrei păzeau templul; plânsul n'a fost de copil. Aceasta era pela 11 oare. — Pres. Mai demult ai depus altfel. — Martora: Nu-i adevărat, sciu sigur că punct 11 oare am sosit la sora mea. Pe la templul evreilor am fost înainte de 11 oare. — Procurorul: Vădută ai înaintea templului pe Morit Scharf? — Martora: Nu, sigur nu era acolo. — Acusatul Iosif Scharf: (cătră martoră) Vădută-ai noaptea lumină în templu? — Martora. Nu, aceasta-i minciună.

Martorul următor, preotul catolic Iosif Adamovics nu scie da desșluseri despre întemplat. Casul îl cunoasce numai din țiare și istorisiri. — Apărătorul Carol Eötvös întrebă pe martor: făcut-a densul dimpreună cu judele investigător arătarea signată cu literilele A. I.? — Martorul. Da. Dr Eötvös. Ai cunoscintă despre cursul investigațiunei? — Martorul. Nu.

Martorul următor, Iosif Papp jude în Tisza-Eszlár, dă desșluseri asupra eșirei publicului din biserică.

Urmează unchiul dela Ester, Ioan Solymosi. A vădută lumină în templu și a auzit toată noaptea de Sâmbăta spre Duminecă pe mulți evrei umblând pe stradă. Toată noaptea a fost sgomot pe stradă.

Martorul următor, Andreiu Ataliczi, e cocieriu, locuesce tocmă vis-à-vis de casa lui Hury. Depune, că Ester Solymosi a adăpat adese-ori vaci și viței.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 28 Iunie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.40	120.25
Renta de aur ung. de 4%	89.40	89.50
Renta ung. de hârtie	87.15	87.30
Împrumutul drumurilor de fer ung.	138.25	138.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.80	91.75
I emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	113.—	113.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	839.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	300.—	300.—
Acțiuni de credit austr.	300.—	301.60
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	99.25	99.25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	100.40	100.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sortire	98.70	98.50
Obligațiuni urbariale temerare de	99.25	99.—
Obligațiuni urb. temeș. clausulă sortire	97.70	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	99.50	99.52
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	98.—	93.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	97.75	97.75
Sorți unguresci cu premii	114.75	115.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.45	78.50
Datorie de stat austr. în argint	79.10	79.10
Renta de aur austriacă	99.30	99.—
Sorți de regulara Tisei	109.80	110.—
London (pe polița de trei luni)	119.90	119.90
Scrișuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.30
Argint	—	—
Galbin	5.67	5.65
Napoleon	9.49	9.49
100 marce ungheresi	58.50	58.45

Nr. 138.

[430] 3—3

CONCURS

pentru Stipendiu din fundațiunea lui Gozdsu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundațiunea lui Gozdsu de 500 fl. — la cas de graduatiune un stipendiu de 400 eventual-minte de 300, 200 sau de 100 fl. cu observare, că se dă preferință concurenților pentru științele tehnice și montanistice.

Concurenții au de ași adresa petițiunile instruate cu testimoniile scol., cartea de botez, și cu atestat de paupertate până la 10 August stilul nou 1883 cătră cancelaria fundațiunei lui Gozdsu, Budapesta király utca 13, însemnând în petițiune Stidiile, ce voesce concurențial să studieze, și ultima posta unde are să-i se comunice rezultatul petițiunei.

Tot odată sunt avisați și stipendiații fundațiunei lui Gozdsu de ași substerne până la 10 August st. n. 1883 documentele despre rezultatul studiilor în a. scol. 1882/3 la reprezentanția fundațiunei lui Gozdsu. Budapesta királyutca 13. pentru că la din contră se vor lipsi de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iunie 1883.

Comitetul administrativ al reprezentanției fundațiunei lui Gozdsu.

Publicațiune.

[431] 3—3

Tribunalul subscris publică prin aceasta că pentru desbaterea concesiionabilității în cauza segregării pășunii și regularăi pădurilor, și proprietății pe hotarul comunei urbariale a Ferihazului se pune termin ziua de **9 Iulie 1883 dimineața la 10 oare în comuna Ferihaz** în casa comună.

Despre ce foștii proprietari și foștii iobagi se încunoscisciează cu acea observare, că neînțăpșarea lor nu va împedeca pertractarea.

Pertractarea o conduce Székely Miklos jude esmis.

Din ședința tribunalului regesc ținută în 9 Aprilie 1883.

(N. S.)

Nagy Lajos m. p.,
pres.Butac m. p.,
not.

Editura și tipariul tipografiei arhidieceșane.